

ORIOLA, VENTAFOSCS DEL PAÍS

La comarca centrífuga

Oriola ha viscut aquests últims dies la major vaga general de la seua història, a l'hora de reclamar la seua necessitada residència i la inajornable canalització del Segura. Tanmateix, alguns sembla que s'aprofiten de la gran tensió, treballant per una hipotètica annexió murciana.

Joan Pomares

«Divendres a XIII de octubre de 1570, entre les dotze y la una hora de mitja nit, fon la gran venguda del Riu, tant que assolà lo Monestir de la Sanctissima Trinitat, e moltes altres cases...» La notícia no seria l'única, perquè les avingudes i els desbordaments del riu Segura serien constants. Com ara les del passat octubre.

Contra aquesta inseguretat —que reclama un pla integral de sanejament del Segura— i per l'altre gravíssim problema de la comarca, la manca d'un hospital, es convocava, doncs, la darrera setmana de novembre la gran vaga general d'Oriola. La més gran de la seua història i en la qual quasi no hi va haver absències: des de CCOO fins a les Hermanitas de los Ancianos Desamparados, des de les Filles de la Caritat de Sant Vicent de Paül fins a AP o l'Oriola-FC. Hi havia dues raons: «Han passat catorze anys, des que es demanà per primera volta una residència, de promeses incomplides i miratges, de total indiferència per part dels governants de torn», deien, des de la Comissió pro-Hospital-Riu, els organitzadors. Amb dones que han d'anar a parir a Múrcia o la Vila Joiosa. Amb gent que mor a la carretera.

La resposta no va poder ser més gran. Tan-

cament total de comerços i centres laborals, 20.000 assistents, catorze accessos tallats i, finalment, com quasi mai ho féu l'església ancestral d'aquesta comarca, una homilia conjunta llegida en totes les misses celebrades al Baix Segura.

Amb la solidaritat dels sacerdots dels arxiprestats d'Oriola, Callosa del Segura i Dolores, les institucions docents de l'església i el capítol de la catedral, els quals arremetien des de la trona contra el tractament de les seues reivindicacions pel centre de TVE a

València: «¿Poden considerar-se justes i objectives les imatges oferides per la nostra televisió regional sobre les manifestacions populars ocasionades per les passades inundacions?»

Això no obstant, alguns pretenien també fer el seu agost a recer de la gran tensió oferida dia a dia pel poble i de la demagògia nascuda en dècades d'abandonament.

A la Comissió Hospital-Riu arribaven divuit telegrams de València i dos d'Alacant —«en solidaritat amb els objectius de la vaga general»— i un petit grup «d'intel·lectuals» locals murcianistes començava a replegar firmes. Entre els telegrams es veia clarament la mà d'Unión Valenciana —comunicats de la Coordinadora de Entidades Culturales Valencianas i del Grup de Dones Valencianes—, del regionalisme més re-

FRANCESC CUTILLAS

Juan Bernardo Llanes, de l'executiva local del PSOE.

calcitrant del GAV, d'«unos valencianos de Quatretonda» i de la Comisión para la Antología de la Canción Valenciana. Una mà que podria haver encaixat amb els escassos plec de firmes reclutats en pro d'un «Referendum para la segregación d'Oriola».

A Aníbal Bueno, regidor d'AP, no li va costar ni dos minuts avisar Tele-múrcia, que, ràpidament, acudí a so de bombo i platerets. CCOO començava a lamentar que «alguna minoria haja aprofitat els actes per fer proselitisme annexionista a la regió murciana».

Matar Barba-roja

Oriola viu en l'eix de les contradiccions. Al sud més oblidat. Però ningú no ha perdut la memòria i en el camp de la Matanza, entre les ciutats murcianes de Santomera i Fotuna, quan algú passa, encara es pregunta «¿d'on vens?», «¿on vas?», i encara es respon «de Castella» o «al regne».

Ací, quan el murcià cardenal Belluga, aliat de Felip V, arrasà el poble, el penó també fou robat. I quan, ara encara, l'abaixen pel balcó, n'hi ha que encara diuen en clar català: «¿Hi ha per ací cap murcià?»

FRANCESCUTILLAS

Una frontera manipulable. Baix, Isaías Marco, secretari polític del PCE a Oriola.

Ací, el periòdic de Múrcia *La Verdad*, repartit massivament, inclou Oriola com una de les seues comarques. Ací hi ha gran quantitat de professors murcians i una xifra important de llibres docents que provenen de la Conselleria instal·lada a tan sols 20 quilòmetres. Ací queda ja tan sols un poble molt menut, una pedania d'uns dos-cents veïns que, sense llum ni agua potable, sense vials, sense voreres, sense xarxa de clavegueres, encara parla el bell català. Un llogaret que té nom de resistent, de pirata: Barba-roja.

Poc es podria imaginar el «tio Pàmies» la pèrdua de la seua llengua per l'avanç del castellà i la negligència dels governs. Quan li preguntaven: «¿I com, sent vostè d'Oriola, parla valencià?», sense dubtar-ho, contestava: «¿Això són modes d'ara d'eixos monos! A Oriola sempre s'ha parlat

valencià». I encara s'hauria imaginat menys que hi haja un grup pro-segregació de la molt Magnífica i Lleial Ciutat d'Oriola.

«Creiem fermament que hi ha factors de reagrupament i reestructuració d'Espanya, dels quals som un cas més», diu la Comissió pro-segregació en el comunicat emès i escrit des del racó de les seues lucubracions, el cafè Zara, partidària de «Sotmetre el poble a la conveniència de segregar el municipi oriolà de la Comunitat Valenciana».

Exercici, tàctic o no, per reclamar l'atenció de la Generalitat. El cert és que el panmurcianisme traspua en els seus discursos. Geogràficament: «perquè ens trobem enclavats en la vega del Segura, formant una unitat geogràfica indissoluble amb la resta dels territoris i les poblacions que la componen». Lingüísticament: «La

llengua —han dit— és la base de la cultura, el pensament i la personalitat dels pobles». I hi han afegit: «Som castellanoparlants i desitgem continuar sent-ho, és així que rebutgem totalment qualsevol imposició per la força o —¡compte!— per la perfídia d'altres dialectes estranys».

«Tot açò ho vam iniciar una mica en broma, com una enquesta», diu **José María Penalva**, un dels fidels de la tertúlia del Zara, militant pro-referèndum separació. «Però la gent ha començat a respondre molt bé i ja s'han posat en contacte des d'altres pobles com ara Novelda, Elda, on estem en contacte amb les mares de la plaça de Castelar, Alacant o Elx per sumar-se a la nostra iniciativa demanant-nos fulls. Hi ha un substrat i un sentiment per a aquesta resposta».

«Ací parlàvem català i català pur, però fins a Fernando VII. Ara la gent d'Oriola desconnecta Aitana per sintetitzar Telemúrcia. Ciscar es pensa que ací és com a Catalunya, que en tots els pobles es parla en català». La tertúlia, a pesar dels números que interessadament ja corren, «no ha donat mai xifres de firmes, això depèn dels interessos de la premsa. Nosaltres, afegeix Penalva, no les hem taxades encara».

«Llevat del PC, tots els partits ens han firmat, alguns del PSOE i també AP. Aquesta última sembla que no vol significar-se massa i pareix que amaga alguna cosa. Jo, en el referèndum, segurament votaria en contra de Múrcia encara que altres votarien a favor. En el cas de Vicente Hernández i d'alguns altres concretament, contra el valencià. És una imposició molt violenta i això ens indigna».

Perquè es produís el canvi de frontera i la comarca es desmembràs del seu territori històric, caldria que dos terços de les Corts espanyoles aprovassen una Llei Orgànica que permetés modificar els estatuts d'autonomia del País Valencià i Múrcia. El portaveu del Zara és completament franc: «Múrcia és la nòvia que espera el ram de flors, espera accentuada pel problema de la llengua. No li vindria malament annexionar-se territori perquè ells també tenen una província molt artificial».

«Açò era un fenomen anunciat», diu ara **Luis Fernando Cartagena**, president local d'AP. «Oriola es va estancar fa molts anys. L'Oriola de Miró ja és només una novel·la. Fins i tot l'economia esta submergint-se en aquesta zona. D'una posició reivindicativa s'ha passat a una altra de rebuig, i això té una base històrica. A la

gent —opina— ja no la reconforta ni estimula la Batalla d'Almansa o Jaume I, perquè se senten la cua de la comunitat».

«Aquesta comunitat és absolutament invertibrada. Lerma i el seu equip haurien de reflexionar i deixar de dir que s'acaba a Guardamar. Perquè el que més importa és palpar l'autonomia i la gent, el que vol, és que es defensen els seus interessos. D'altra

pense negociar res amb ningú, no pense entrar en cap tripijoc».

«S'han aprofitat i han fet oportunisme a través de les necessitats del poble, creu **Vicente Escudero Esquer**, metge i ex-alcalde d'Oriola pel PSOE, del qual ara és president local, referint-se a AP i el moviment «tapat» de les firmes. «Però la veritat —precisa— és que ni són antimurcia-nistes ni antivalencianistes».

FRANCESC CUTILLAS

Luis Cartagena, alcalde d'Oriola i president local d'AP.

banda —jutja— hi ha una dissociació molt seriosa entre el poble i les seues institucions. El PSOE ha identificat malament partit i institucions de govern, i això resta credibilitat».

Cartagena, cirurgià i brillant promesa nacional d'AP, diu que està «totalment d'acord amb l'Estat de les autonomies, amb l'estatut, encara que no se'n veuen les contrapartides».

Fa dies valorava haver tingut millor resposta per part del president de la comunitat murciana, J. Collado, que del seu, i haver comptat amb tot el suport de **Juan Ramón Calero**, president regional d'AP-Múrcia. «Jo crec que hi a un moviment reivindicatiu clar i unànimе —la residència, el riu, etc. Nosaltres no l'encapçalem, però en formem part».

¿El referèndum-segregació? «No, el referèndum no és política-ficció. Tot depèn que les signatures que repleguen avalen les seues peticions. El que no faré és forçar o crispar el meu poble. No muntaré cap número de circ. Però tampoc no pretenc no fer cas de la seua opinió. I, per això, no

«El vuitanta per cent d'aquesta terra —afirma **Juan Bernardo Llanes**, secretari genral del PSOE oriolà— està en mans de cinc o sis persones. Oriola té encara una estructura semi-feudal i monacal i continua sent la ventafocs del País Valencià. És, doncs, urgent —pensa— cohesionar aquesta comunitat política, resoldre el tema de tancar la comunitat pel sud. D'altra banda, a nivell administratiu, no podem dependre de València. Cal que València es desconcentre i s'acoste amb delegacions de conselleries, etc. I pel que fa al problema lingüístic, no es pot resoldre per imposició sinó per l'afecte d'allò propi i l'estima a la terra. Darrere d'aquesta manera de parlar —sentència— hi ha una cultura. El cardenal Belluga ens la va llevar per la força i ara no ha de tornar per la força».

¿El començament de la fi?

«Els empresaris cridaren a l'atur. Sense la dreta, la vaga no hauria resultat. A partir d'ara, el mapa polític

d'Oriola ha canviat i torna a ser en mans de la dreta», creu convençut, **Isaías Marco**, secretari polític del PC-PV. «I en tot aquest moviment, AP fa com si no, però anima el vol».

«El PCPV és l'únic partit que ha fet valencianisme a Oriola amb actes, xerrades i conferències, quan fins Escudero s'ha referit al valencià com un 'idioma estrany', i hem gastat tots els diners que hem pogut a celebrar el 25 d'Abril i el 9 d'Octubre.»

La recent segregació de Pilar de la Horadada —poble que, només amb cinc mil habitants, és el primer exportador estatal de pebrots— és, per a aquest jove secretari, «motiu per a haver augmentat el valor i el moviment del camp de Cartagena, pendent quasi en la seua totalitat de ser explotat. Nosaltres —opina— som molts diners per al País Valencià. La segregació seria el principi de la fi, perquè, després de la Horadada, vindran la Matanza, Villena, etc., i la frontera sempre estaria amenaçada, sempre tornaria a tenir problemes i aquest país continuaria minvant».

«No són res nou els interessos econòmics i de nexa amb Múrcia, els interessos de les caixes d'estalvis, dels grans terratinents, del petit món cultural. Per exemple, la Caixa Rural de Bonanza tindria bastant d'interès a passar a Múrcia. Si no, pot tenir problemes de competència amb la Caixa d'Estalvis de València o la Provincial d'Alacant, pel que fa a la distribució d'ajudes agrícoles de la CEE. Si, a la Múrcia conservadora podria convenir-li canviar la correlació de forces. Podria manejar tot el riu Segura sense haver de retre comptes a València. És una gran oportunitat per al vell somni de Múrcia: manejar tot el riu Segura».

«Sens dubte Oriola és valenciana i ha de continuar sent-ho. Per això, cal evitar el panmurcianisme de totes totes», assenyala ara **Ximo Gómez**, responsable comarcal d'Acció Cultural del País Valencià. «La gent d'ací parla de frontera perquè són fronterers. Oriola es deixa un fum de diners a Múrcia i els joves d'ací han d'anar-hi a estudiar perquè resulta més barat i no es trenca el marc familiar.»

«Però és que —es queixa— aquest moviment centrfug té una certa lògica: ací no han vingut moltes de les exposicions itinerants de la Generalitat; ací sumem dues-centes mil cartilles i no tenim residència; ací, any rere any hi ha riuades... Oriola és, doncs, a la cua de la seua comunitat política i hi ha, clar, un brou de conreu ideal per fer-hi antivalencianisme. L'adminis-

tració —reclama, més aviat exigeix— ha de baixar ací i mullar-s'hi. Preocupar-se per la gent que fa alguna cosa, ajudar-nos. Perquè, a pesar de tot el que es diga, ací hi ha gent que dóna les classes completament en valencià.»

«Els problemes no són nous. Tant la riudada com la necessitat sanitària», diu, tancant la ronda, l'escriptor nascut a Jumella, ex-senador pel PSOE-PCE i brillant valencianista, **José Vicente Mateo**. «Però ara —apunta— la fantasmada de la segregació ha servit per a remoure una qüestió central. Jo no estic precisament content amb aquesta administració que centralment i autòmicament està en mans del

PSOE. Però, com que l'ajuntament d'Oriola està en mans d'AP i s'ha produït aquest moviment, no puc sinó pensar que s'està organitzant una manipulació política dirigida a assestar un colp al PSOE.»

«Parlar de comarques castellano-parlants actua, de tota manera, subconscientment sobre aquesta gent que mai no ha estat degudament tractada. Cal, doncs, fer costat als que es mouen, als que treballen contra la patologia de la segregació, de la manca de soldadura nacional. I cal lluitar contra la negligència del nostre desgovern valencià, que ha de representar el país, però també fer-lo. Tot per evitar l'Oriola a part.» □

FRANCESC CUTILLAS

BURGESIA LOCAL DECADENT

La tertúlia de la gossa

Són els promotors de la campanya de segregació. Una capelleta multicolor d'intel·lectuals antivalencians als quals no desagradaria unir al sucursalisme espanyol la regionalitat murciana. Nom per nom.

Joan Pomares

«Vicenterre», germà major del poeta oriolà Miguel Hernández tenia una gossa. Li deien Zara i va encomanar el nom al cafè en què es reu-

neix la tertúlia misògina que, vesprada rere vesprada, discuteix ara la resposta del poble a la seua «enquesta» pro-referèndum de segregació. A aquest grup han anat a parar molts dels antics components del Club Tader —Segura en àrab—, l'històric i fe-